

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

פרשת
וישב

כ"ג כסלו
תשע"ט

949

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:21 | 4:05 | 4:14 | 4:00 **הדלקת נרות**

5:17 | 5:13 | 5:15 | 5:14 **מוצאי שבת**

5:54 | 5:51 | 5:53 | 5:52 **רבינו תם**

שבת מברכין, ראש חודש בימים שבת וראשון המולד בליל שבת בשעה 22:29 ו-13 חלקים

הילולא
דצדיקא

כג - רבי בן ציון אלפס
מוח"ס 'מעשה אלפס'

כד - רבי מסעוד שטרית
'בבא סיד'

כה - רבי אברהם הררי רפול

כו - רבי אברהם בן דוד
הראב"ד

כז - רבי אברהם יצחק
הכהן קאהן

אדמו"ר מתולדות אהרן

כח - רבי עזרא חמוי

כט - רבי ישראל פרידמן

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

משכיל לדוד

בקשת השלוה המביאה אסון

כולם. ואמאי, משום שאדם הלומד ולא מפסיק למנוחה נוטל שכר כנגד כל אלו שנחים מעמל התורה. הנה נחלקו בגמרא (שבת כא, ב) לגבי הדלקת נרות חנוכה, בית שמאי אומרים ביום ראשון מדליק שמונה ושאר ימים פוחת והולך, ובית הלל אומרים ביום ראשון מדליק נר אחד ומוסיף והולך, שמעלין בקודש ואין מורדין. ויש לבאר בגוף המחלוקת אמאי אין מדליקין כל יום את כל הנרות כפי שהיה במקדש.

ונראה לבאר בעניין זה על פי מה שביארנו. יעקב ביקש לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף, וביארנו שהתורה באה ללמדנו שהשלוה סכנה היא לתורה, כדברי חז"ל (שבת קה, ב) דאין היצר הרע בא לאדם ואומר לו עבוד עבודה זרה שהרי אין האדם שומע לו, אלא בא אליו ואומר בטל קצת, ולמחר אומר לו ראה אתמול ביטלת, היום בטל עוד קצת, וכך בא אליו בכל יום ומוסיף והולך עד שמביאו לעבוד עבודה זרה, והיינו, ששלוה מועטת היא שמביאה את האדם לידי עבודה זרה. וכן היה בזמן היוונים שהכניסו את תרבות הגוף, ואיך יתכן שהצליחו להכניס זאת לעם ישראל, אלא בהכרח שאמרו, הרי צריכים אתם מעט מנוחה מלימודכם וכו', עד שכמעט ועלתה בידם שכל עם ישראל התייוון, והמעט שלוה שביקשו - היא שהביאתם לכך.

ובכך נראה לבאר את מחלוקת בית שמאי ובית הלל. בית הלל סברו שמוסיפים והולכים כשם שהיוונים הכניסו מעט תרבות יוון והוסיפו והלכו עד שהתקלקלו והתייוונו לגמרי, כנגד זה אנחנו מוסיפים בהדלקת הנרות מיום ליום לזיכרון עולם, כדי שתמיד נזכור את עצת היצר הרע שכל יום רוצה להתגבר על האדם יותר מאתמול. ובית שמאי סברו שפוחת והולך, שזכור, כשם שהיוונים טימאו את הראש והלב מעט מעט והפחיתו מקדושתם קמעא קמעא עד שהתייוונו בני ישראל כמעט לגמרי, כך אנו בכיכול פוחתין מהנרות כדי לזכור זאת.

שמונה זה כנגד אותיות נשמה, ומבואר (עי' ט"ז או"ח תר"ע סק"ג) שהיוונים היו גרועים יותר מהמן, המן ביקש להרוג את הגוף אבל לא את הנשמה, אבל היוונים ביקשו להרוג ולהפסיד אף את הנשמה, ועל ידי כך יפסידו אף את העולם הבא. ולכן נעשה הנס בשמן שהוא אותיות נשמה, שזכור על ידי השמן המרמז נשמה, שהיוונים ביקשו להרוג גם את הנשמה.

ימי החנוכה שקבעו חכמים ז"ל, הם על מנת שזכור שהמנוחה והשלוה הם שגרמו למלחמה ולהתייונות עד כ"ה כסלו, שאז התחילו החשמונאים להאיר בלב כל יהודי ויהודי את אורות התורה. לכן מעלין בקודש, כדי לזכור מה השלוה גורמת שלאט לאט מתייוונים. אבל בית שמאי סוברים ההיפך, שצריך לזכור איך הפסדנו את הנשמה, משום שהיו יורדים כל יום עוד מדרגה ועוד מדרגה עד מעלה ועוד מעלה עד שהתייוונו. ואלו ואלו דברי אלהים-חיים ושניהם לאותו דבר התכוונו. ומכיוון שההלכה כבית הלל שמוסיף והולך, אל לו לאדם להביט אל האתמול, אלא להתפלל על היום שיוסיף ויהיה צדיק.

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" (בראשית לז, א) מובא בחז"ל והובא ברש"י (בראשית לז, ב), שביקש יעקב לישב בשלוה וקפץ עליו רוגזו של יוסף. ויש לעיין, הרי יעקב לא ישב בשלוה עדיין אלא רק חישב לישב, שהרי נאמר "בארץ מגורי אביו" דהיינו, שהיה גר בארץ אך עדיין אינו יושב בשלוה, וידוע (קדושין מ, א) שהקב"ה אינו מצרף מחשבה רעה למעשה שמה יחזור בו קודם המעשה. אם כן כאן שרק חישב לישב ועדיין לא ישב, קפץ עליו רוגזו של יוסף - ומדוע זאת.

ונבוא לבאר מהו מהות שלווה של יעקב, שהרי ודאי שלווה של יעקב אינה עניין של מה בכך, אלא שלווה היא שהיה עשו יושב בשעיר ועוסק בהבלי העולם הזה ויעקב אינו מתקרב אליו. וכך כותב זקני רבי יאשיהו פינטו זצ"ל בספרו 'סוף מזוקק', עשו קבע מושבו בשעיר כיון שחשב שהוא קבוע בעולם הזה, אך יעקב אבינו שידע שאינו אלא עראי בעולם בנה לעצמו סוכה שהיא דירת עראי והיינו כדי שיזכור שאינו אלא עראי בעולם הזה.

וכתב הרמב"ן (בראשית לג, יז) שהסוכה שבנה יעקב היינו, שבנה מגדל להשקיף ולראות את עשו מרחוק. ונראה לבאר, שבנה מגדל כדי ללמד ולהזהיר לבניו שיהיו משקיפים ונזהרים תדיר ממעשיו של עשו, שקבע לעצמו מקום בעולם הזה במחשבה שהוא קבוע בעולם הזה, וזו הייתה שלווה של יעקב, שראה את עשו יושב בשעיר ועוסק בהבלי העולם הזה. חשב יעקב שעתיד כבר אין צורך לטרות, לעלות, לרדת ולהשקיף על עשו כי חלפה הסכנה ובניו יושבים ועוסקים בתורה, בא הקב"ה ולימדו שבעולם הזה יש לו לאדם סכנת קיום תמידית, והאדם צריך תמיד לעלות ולרדת ולטרות ולהשקיף כדי לראות שאין סכנה רוחנית לעם ישראל. אם כן השלוה היא סכנה לעם ישראל כל זמן שעשו נמצא בעולם ויש לו אחיזה וקיום בעולם, ועל זה נתבע יעקב, על עצם המחשבה שלא לעלות ולהשקיף מפעם לפעם, לראות האם אין סכנה מהשפעת עשו אחיו.

עוד צריך ביאור מה אירע בימי החשמונאים, שאמרו חז"ל שכמעט כל עם ישראל התייוונו, ויש להבין, הרי הם חיו בזמן בית המקדש ויוחנן ומתתיהו היו כהנים גדולים, ואם כן איך קרה שבזמנם כמעט כל עם ישראל התייוון.

ועוד צריך להבין, חז"ל אומרים (שבת כא, ב) שבכ"ה בכסלו נחו והדליקו נרות וקבעו את שם החג "חנוכה", ומדוע נקבע שמו חנוכה ולא מנורה, שהרי על ידי השם מנורה אפשר לזכור יותר שבכ"ה בכסלו נחו והדליקו מנורה. אלא ודאי שיש ענין בקריאת שם החג חנוכה. ועוד יש להבין, שהרי בבית המקדש היה שבעה קנים ואילו אצלנו בחנוכה יש שמונה.

אלא נראה שכל ענין מנוחה שייך רק אצל מי שברצונו לנח מעסק התורה, כמו שמצאנו אצל רבי אלעזר בן ערך שהלך אצל אשתו ולא הניחתו לחזור למקומו ושכח כל תלמודו שם (שבת קמו, ב, י"ק"ש קהלת רמז תתקעג). וכן קראתי על הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל ועוד צדיקים שנסעו לנוח כמה ימים בימות החורף, כפי שהיה נהוג אצלם דווקא בימים אלו למדו והתעלו יותר משאר הימים, כפי שכותב מרן הרב שך זצ"ל, שבימי בין הזמנים שכולם נחים מי שלומד תורה ולא נח, דווקא בימים אלו יזכה לעלות יותר מתמיד. ונראה שהוא מה שאמר התנא באבות (ה, ב), שאברהם אבינו נטל שכר

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליטי"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מה שהילד יזכור כל חייו

הגמרא במסכת סוטה אומרת ש"בשעה שתפשה אשת פוטיפר את יוסף כדי להחטיאו ולטמאו, באה דמות דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון. אמר לו: יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפוד, ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם" וכ'.

עתידו של ילדם ייקבע במדה רבה על ידי דיוקנם של ההורים, על פי התנהגותם שלהם. ככל שהם ישתדלו לתת דוגמא אישית, וככל שיקפידו על כל מצוה קלה ועל כל מנהג ומנהג, כך ייצא הילד הקטן שלהם מילדותו, ויגיע לדרגה של עובד השם.

מה שספג הילד בין כתלי ביתו וכל מה שראו עיניו, לא יפקע ממנו לעולמים. חובה גדולה מוטלת אפוא עלינו להוות דוגמא לחיים המושגתים על עשיית המצוות בשמחה, וקיום רצונו של הבורא בחשק ובהנאה.

מנהלו של הסמינר לבנות בבני ברק, הרב יוסף אברהם וולף וצ"ל, סיפר מעשה שהתרחש בתקופתו של הגאון בעל ה'נחל אשכול'. בימינו, כאשר אנשי המיסיון עושים כל שביכולתם על מנת לצוד עוד ועוד יהודים תמימים ולהעבירם על דתם ודעתם, ח"ל, אין בכך כל חידוש; אבל בתקופתו של הגאון הנ"ל, כשילד יהודי נישב על ידי הכמרים, סערה כל העיר.

ומעשה שהיה כך היה. בנה של אחת המשפחות החשובות בעירו של ה'נחל אשכול', נישבה אל בין כתלי המנזר, ולמרות הצעקות הנוראות של הורי הילד, כמו גם מתאותיהם של גאוני העיר ופרנסיה, המשיכו הכמרים להחזיק בילד.

כך עברו כמה שנים, והילד נטמע עמוק עמוק במקומו החדש, תוך שאנשי המנזר מפתים ומפתים אותו בחיי תפנוקים ומעניקים לו ממון רב, כדי שלא יעלה בדעתו אי פעם לשוב לחיק ההורים ולחיקה של היהדות.

ההורים, שבמשך כל העת לא נחו ולא שקטו ועשו מאמצים כל ימיאורו על מנת לפדות את בנם, הצליחו לבסוף לדבר אל ליבו של שופט, אוהב ישראל, שהיה מוכן לפתוח את הנושא ולדון מחדש בפרשה הכאובה.

לאחר ששמע את טענות שני הצדדים, פנה אל הורי הילד, ואמר: "אני שומע את טענותיכם, אבל מי ערב לי שאתם דוברי אמת? אני מוכן להעניק לכם הזדמנות חד פעמית, על מנת שתוכלו להוכיח באמצעותה שאתם צודקים. הצעתי היא כזו: אני אדרוש מהכנסייה לאפשר לכם להיכנס אל הילד ולשהות במחיצתו חמש דקות, אתם או בא כוחכם. אם תצליחו באותו פרק זמן להוציאו, מרצונו, מהכנסייה, יהיה זה עבורי אות ברור שהילד הוא שלכם; אבל, אם לא יעלה זאת בידכם, יישאר הילד בכנסייה לעולמים".

ההורים יצאו מבית המשפט מעודדים-מה, אם כי לא ידעו כיצד יצליחו במשימה המאד קשה שהוטלה עליהם. הרי אין ספק שבמשך השנים שבהן שהה הילד בכנסייה, הצליחו לטמנם את מוחו וליבו בענייני 'עולם הזה'; ואם כן כיצד אפוא יצליחו לשכנעו לחזור אל הקהילה היהודית, שבוודאי לא תוכל להעניק לו שפע גשמי במדה מרובה כל כך?

התדפקו ההורים על דלת ביתו של הגאון בעל ה'נחל אשכול', והתחננו לפניו שיתן להם עצה ותושייה. הגאון הרגיע את ההורים המודאגים, חיזקם באמונה ובביטחון בהש"ת, ואח"כ הפתיעם באומרו: "אני אכנס אתכם למנזר ואשוחח עם הילד, ומקונוי שבחסידי השם אצליח לשכנע אותו לחזור ליהדות".

ה'נחל אשכול', כהבטחתו, הצטרף לפגישה, כשהוא לבוש בקיטל ובכיפה הלבנה של יום כיפור. עתה עומדות לרשותם לא יותר מחמש דקות, כדי לשכנע את הבן האהוב לחזור אל תחת כנפי הדת היהודית, אם המשימה לא תוכתר בהצלחה, ייחרץ גורלו להישאר נוצרי.

המחזה הזה מרטיט. ההורים והרב ישבו מן הצד האחד, והילד - שעל פניו נראו סימני הטמיעה בין הנוצרים - מן העבר השני.

האב והאם מביטים ברב, ומייללים למוצא פיו. אבל הוא אינו אומר מילה. רק מתחיל לפום ולגן את הנעימה המוכרת של 'כל נדרי' המושרת בכל קהילות ישראל עם התקדש ליל יום הכיפורים. הילד יושב ומאזין, ומאזין, ומאזין, עד שניכר עליו שנעשה מרותק לנעימה המרגשת, והנה גם דמעה מלוחה נראית בוויית עיניו.

כך במשך שלוש דקות תמימות.

ההורים מביטים בשעון. שתי דקות נשארו. בלבד.

"האם אתה רוצה לבוא אتنנו, ולזכות בעולם הזה ובעולם הבא, או שמא הינך מבכר להישאר כאן, בכנסייה"? - שאל הרב.

ליבם של האב והאם קפא.

לפתע פתאום, כמו מתוך חלום, זינק הילד ממקומו, כולו ניסער. הוא נופל על זרועות ההורים, וקורא - צווח בקול לא לו: "הוציאנוי מכאן. אינני רוצה להישאר בכנסייה ולו רגע אחד נוסף! החייוני אל בית הכנסת, שם שמעתי את המנגינה הכל כך מרגשת הזו!"

סיפור זה הושמע כאמור על ידי הרב וולף וצ"ל, שהסיק מכאן את הלקח הנורא על החובה המוטלת על ההורים והמחנכים כאחד, להחזיר בילדים הרכים התלבויות דקדושה במצוות ובכל ענייני היהדות, ולא רק במצוות החמורות, אלא בכל מנהג ממנהגי ישראל.

ילד שאווינו תהיינה כרויות למילי דמיטב, ועיניו תחוינה באש הקודש הבוררת באביו ובאימו בעשותם אחת ממצוות השם, השפע הזה ילווה אותו לאחר מכן עד יקנה ושיבה.

תעופה יוונית, וכשעמדו לחלק את האוכל, ניגשו אלי דיילות עם צלחת גדולה שחוטמת כשרות הבד"ץ מתנוססת עליה ואמרו לי שיש בעבורי אוכל כשר. אמרתי להן שאיני מאמין שהאוכל אכן כשר, והן מצידן הראו לי את החותמת. לאחר מכן שאלתי את הדיילות מאין הן, ואמרו לי שמוצאן מיוון וגם על אמירתם זו הגבתי בפקפוק. הדיילות לא הבינו מה אני רוצה מהן וקראו לדייל הראשי שיסדר את העניינים. כשהגיע הדייל הראשי שאלתי אותו איך יתכן שהם מביאים לי אוכל כשר בעוד שאבי אביהם - אנטיכוס לא נתן לאבות אבותי לקיים מצוות ולהקפיד על כשרות, ואילו כיום צאצאיו מגישים לי אוכל כשר.

לאחר מעשה זה הגעתי לידי מסקנה שזו העדות לכך ש"עם ישראל חי וקיים", וודאי שגם זה נובע מכוח המסירות נפש של החשמונאים ונס החנוכה. אותם דיילים ודיילות נשארו המומים והסתכלו אחד על השני בתדהמה כמי שאינם מבינים על מה אני מדבר, אבל אני לעצמי התחזקתי בגאוותי היהודית.

אדם המקיים תורה ומצוות בגלות לעיני כל העמים מתוך גאוה גדולה, דומה הוא כאילו הדליק הוא את התנוכיה מבלי שתכבה ונשארת לדלוך בניסי ניסים מול כל העמים והאויבים. וזהו שאנו אומרים "בימים ההם בזמן הזה" דהיינו, הדלקת התנוכיה היא בעצם הדלקת הגוף בעבודת ה' בכל יום ויום. וכפי שהאדם מוסר נפשו למען קיום התורה והמצוות, כן יזכה האדם לעמוד מול כל העולם מבלי שיפריעו לו ויעמדו בדרכו, ויתקיים בו "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח, י').

נכד מול נכד

אחת החוויות הנפלאות ביותר שחוויתי בימי חיי היתה כאשר הייתי צריך להגיע מהעיר ליאון שבצרפת לישראל ולא היה מקום בטיסה הישירה, הברירה היחידה שנשארה בפניי הייתה בטיסת המשך. היו לי שתי אפשרויות - או דרך רומא, או דרך אתונה ביוון. שתי אפשרויות אלו לא נראו לי בתחילה מכיוון שרומא הוא המקום ממנו יצא טיטוס ומלכות רומי להחריב את בית המקדש, ואתונה זהו המושב של אנטיכוס הרשע שהחשיך את עיניהם של ישראל. שוב הפכתי בדעתי ולבסוף חשבתי שאעדיף את אתונה ואתמקד בניצחון בית חשמונאי על מלכות יוון הרשעה.

המטוס אכן נחת באתונה ואני התפנית לכמה שעות המתנה בין טיסה לטיסה. לפתע נזכרתי שעדיין לא הספקתי להתפלל מנחה, תרתי אחרי פינה צדדית בנמל התעופה ונעמדתי שם בעצמות עיניים להתפלל את תפילת העמידה. כשסיימתי את התפילה ופקחתי את עיני לאמירת "עושה שלום", ראיתי לתדהמתי שאני מוקף בקבוצת כמרים יוונים בתלבושתם המסורתית שעומדים ומביטים בי בהתעניינות. אמרתי להם רק התפללתי, וענו לי "גוד, גוד" טוב, טוב.

כעבור זמן כשהמריא המטוס מעל הים, התבוננתי ואמרתי לעצמי "מה רבו מעשיך ה'", שאני דוד פינטו באתי ליוון והתפללתי שם מנחה, והלא אם אנטיכוס היה קיים, הרי היה הורג אותי ואת כל האנשים מסביב שאמרו טוב טוב, וכיום הוא מת ואני כאן בארצו עם פאות וזקן מתפלל מנחה. וזהו ברואי פירות ניצחון החשמונאים.

לאחר מכן עליתי למטוס בדרך לישראל, מטוס זה היה של חברת

במרה מפטיריך

הפטרת השבוע: "כה אמר ה' על שלשה" (עמוס ב, ג)

הקשר לפרשה: בהפטרה יש רמז למכירת יוסף הצדיק, כפי שאומר הנביא עמוס: "על מכרם בכסף צדיק", שזה מענין מכירת יוסף הצדיק המתוארת בהרחבה בפרשתנו.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

לקרובים וגם לרחוקים

דע עוד כי אין חילוק באיסור סיפור הרכילות, בין אם המספר הוא איש או אשה, קרוב או רחוק, ואפילו אם שמע לאחד, שדבר דברי גנאי על אביו ואמו, ומחמת שצר לו מאוד על כבודם, גילה להם את הדבר - גם כן בכלל רכילות הוא.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

התורה נקנית בהכנעה

"אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם" (בראשית לז, ב)

'אלה תולדות יעקב יוסף', יש להתבונן מדוע נאמר אלה תולדות יעקב יוסף, הרי תולדותיו היו רבים. מבארים חז"ל (ילקוט שמעוני בראשית רמז קמ, והובא ברש"י) שאת כל התורה שלמד יעקב אבינו לימדה ליוסף בנו, כך שכל התורה שהייתה ביעקב הייתה גם ביוסף, ולכן נאמר 'אלה תולדות יעקב יוסף'. והדבר תמוה, הרי ראובן היה בכור השבטים וגדול בשנים רבות מיוסף, ולמרות זאת יוסף הספיק ללמוד תורה אף יותר מאחיו הבכור. ועוד קשה, חז"ל (יומא לה, ב ועוד) מכנים את יוסף בשם "יוסף הצדיק", והדבר הוא לפלא, מדוע דווקא את יוסף מכנים בתואר זה, על אף שצדקות שאר השבטים הייתה גדולה מאוד ולא נפלה מזו של יוסף.

ונראה שהתשובה לכל השאלות הללו נובעת משורש אחד, והוא האמור על יוסף - "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה". יוסף הצדיק שם עצמו כנער לפני בני השפחות, כלומר, הוא הקטין את עצמו והמעטי מערכו בכך שהעניק יחס מיוחד לבני השפחות ולא התנשא עליהם. רש"י מביא (בראשית לט, ו) שיוסף היה מסלסל בשערו, כלומר, שהיה יפה מאוד, ומכוח זה היה יכול להתגאות על בני השבטים. וכן מצאנו שיעקב אבינו העניק לבנו יוסף יחס מועדף ותפר לו כתונת פסים, ולמרות כל זאת יוסף נשאר בענוותנותו הרבה וגילה חיבה לבני השפחות ובכך התמיד במעלתו.

כאשר יוסף התגלגל למצרים והתמנה להיות מלך, היה ביכולתו להדיח את פרעה ולהפילו מכיסאו, שהרי ידע שפה אחת יותר ממנו (סוטה לו, ב), אך יוסף הצדיק חש הכרת הטוב לפרעה על כך שמינהו להיות מושל על כל מחוזות מצרים, ועל כן לא קם כנגדו. נמצא אם כן שיוסף ניחן בענווה יתירה והיה נוהג להקטין את עצמו ולהמעטי מערכו, ולמרות ששלט בכל השפות כולם, וידע לפתור חלומות שכל חרטומי מצרים התקשו בהם, לא התגאה, אלא אדרבה, הוא המשיך להישאר בענווה שלו, וכמאמר הפסוק "והוא נער את בני בלהה", שהיה מתנער ומנער את עצמו מן הגדולה בפני בני השפחות.

לאחר עיון בפסוקים רואים שדווקא יוסף מכל אחיו מכונה 'צדיק', והוא זה שזכה ללמוד את כל תורת יעקב, משום שבכל דרכיו גילה צנעה וענווה, והתורה נקנית בדיבוק חברים ובהתבטלות לפני הזולת, כשם שיוסף התבטל לפני בני השפחות. וזהו פירוש מה שאמר חז"ל 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה' (ברכות סג, ב), דהיינו, שבא וניגש ללימוד התורה מתוך ענווה והכנעה. ולכן זכה יוסף ללמוד מפי יעקב אביו את כל התורה שלמד משם ועבר תוך זמן קצר.

פניני הפרשה

שנאה על שום מה?

"וישנאו אתו" (בראשית לז, ד)

התורה הקדושה מספרת לנו מה היתה סיבת השנאה:

"ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו".

ולכאורה, במה אשם הבן שהאב אוהב אותו יותר מאחיו? לכל היותר זהו חסרון באב, אבל בודאי אין זה חסרון בבן עצמו!

יתר על כן, הלא התורה בעצמה מגלה לנו כי הסיבה לאהבתו הגדולה של יוסף אצל אביו היתה "כי בן זקנים הוא לו", ואם כך בודאי אין מקום לשנאה!

התשובה היא, אומר רבינו ה'בן איש חי' זיע"א בספרו 'אדרת אליהו', שהאחים סברו שחביבותו הגדולה של יוסף בעיני אביהם איננה משום היותו בן זקונים, שאם כן הרי יש בן זקונים קטן יותר - בנימין, ומדוע אותו אין אביהם אוהב יותר משאר אחיו?!

על כרחך שלא זו הסיבה, אלא יש סיבה אחרת לגמרי: יוסף מוציא את דבתם רעה אל אביהם ועל ידי כך הוא צד את לבו וקונה את אהבתו, ומשום כך שנאו את יוסף שנאה גדולה.

ולאחר מכן כשיוסף מספר להם על חלומו "והנה קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי". כשראו האחים כי הם נדמים בעיניו כקש וגבבא, הגביר הדבר עוד יותר את שנאתם אליו: "ויסופו עוד שנא אתו".

משום מראית העין

"ויפשיטו את יוסף את כתונת הפסים אשר עליו" (בראשית לז, כג)

מה ראו האחים להפשיט מיוסף את כתונת הפסים מיד כשבא אליהם? וכי מחמת שנאה עשו זאת?

ביאור נפלא אומר רבי שלום שבדרון זצ"ל מפי השמועה, דלא בגלל שנאה עשו זאת. אלא מאחר ומבואר בגמרא (מסכת שבועות לא, א) מנין לשניים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה, שאומרים לו לבוש כמותו או הלבשיהו כמותך, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק".

למדנו אם כן שראיית העין עלולה להטות דין, ואם כן אחי יוסף שדנו אותו אם הוא חייב מיתה, חששו שהכתונת פסים שעשה לו אביהם שגרמה להם השנאה נגדו היא תטה את לבם מלדון דין אמת, לכן הפשיטו מיוסף את - כתונת הפסים. ללמדנו שכל מה שעשו, על פי דין תורתנו הקדושה עשו.

הגיע זמן סעודתכם

"וישבו לאכול לחם" (בראשית לז, כה)

תמיהה היא; מה הכתוב בא להשמיענו בזה שישבו לאכול לחם?

בספר 'משלחן גבוה' מובא בשם הגרי"ז מבריסק זצ"ל, כי הנה הרמב"ם פסק (סנהדרין פ"ג ה"ד), שכל בית דין שהרגו נפש אסורים לאכול כל אותו היום, והרי זה בכלל "לא תאכלו על הדם". וכאן הרי פסקו השבטים בדינו של יוסף כי בן מיתה הוא, אם כן כל אותו היום היו אסורים באכילה מצד הדין, ורק עתה אחר שראובן אמר להם "אל תשפכו דם השליכו אותו אל הבור... ויד אל תשלחו בו", שוב היו רשאים לישב ולאכול לחם.

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

זכור
לטוב

את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה" וגו', ואנו עובדים עבודה זרה ואין הגשמים נעצרים, אלא בא וראה כמה טובות בא לידי שנאמר (מלכים א, טז) "ואחאב בן עמרי מלך על ישראל וגו' ויעש וגו' הרע בעיני ה' וגו' ויקם מזבח לבעל וגו' בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחה באבירים בכורו יסדה ובשגוב צעירו הציב דלתיה כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון".

מיד נתמלא אליהו חמה גדולה על אחאב, ואמר לו לאחאב; ריקה, מאסת את מי שברא את כל העולם כולו לכבודו ואת מי שנתן התורה לכבודו, חיך שאין אני דן אותך אלא מתוך דברך, שנאמר (שם, יז) "ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' א-להי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי".

מיד נטל אליהו את המפתח של מטר והלך לו, והיה רעב גדול עד שאמר לו הקב"ה לאלהיו "לך הראה אל אחאב ואתנה מטר", ולא עוד אלא עמד הקב"ה ודחפו לאלהיו למקום שבקשו אבותיהם של ישראל רחמים על בניהם, שנאמר (שם, יט) "וישכב ויישן תחת רותם אחד והנה זה מלאך נוגע בו ויאמר לו קום אכול ויבט והנה מראשותיו עוגת רצפים וצפחת מים ויאכל וישת וישב וישכב, וישב מלאך ה' שנית ויגע בו ויאמר קום אכול כי רב ממך הדרך ויקם ויאכל וישתה וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה עד הר הא-להים חורב ויבא שם אל המערה וילן שם והנה דבר ה' אליו ויאמר לו מה לך פה אליהו".

בין בארץ ישראל בין בחוצה לארץ, וכן מדור לדור היו מוסיפין לחטוא בעבודת אלילים עד שמסר הקב"ה את ישראל בידי העכו"ם, שנאמר (שופטים י) "ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' ויעבדו את הבעלים ואת העשתרות ואת אלהי ארם ואת אלהי צידון ואת אלהי מואב ואת אלהי בני עמון ואת אלהי פלשתים ויעזבו את ה' ולא עבדוהו, ויחר אף ה' בישראל וימכרם ביד פלשתים וביד בני עמון וירעצו וירוצצו את בני ישראל". וכשחזרו ועשו תשובה, מיד חזר הקב"ה וקיבל את תשובתם וגאל את ישראל מידי אותן העכו"ם שהיו מסורין בידיהן, מפני שאין הקדוש ב"ה יוכל לסבול צרת ישראל אם עשו תשובה. ואלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, שנאמר (שם) "ויזעקו בני ישראל אל ה' לאמר חטאנו לך וכי עזבנו את אלהינו ונעבוד את הבעלים וגו' ויסירו את אלהי הנכר מקרבם ויעבדו את ה' ותקצר נפשו בעמל ישראל". וכן נאצו והכעיסו ישראל את בוראם ועבדו עבודה זרה שלש מאות ותשעים שנה בימי הבית הראשון.

ומנין לך, תדע לך שכן הוא שהרי בודאי ד' מאות ועשר שנים ישבו ישראל בבית ראשון, צא מהן עשרים שנה שלא עבדו מלכי יהודה וישראל עבודה זרה - נשתיירו מהן שלש מאות ותשעים שנה שעבדו מלכי ישראל ומלכי יהודה עבודת אלילים, וכל נביא ונביא שהיה מדבר עם ישראל והיה מוכיח אותן שיחזרו בתשובה לא היו רוצין בטובתו של הנביא אלא היו אומרים לו אי אפשר בנבואתך ואין אנו רוצין בנבואתך.

ומנין לך, תדע לך שהוא כן שהרי אחאב מלך ישראל שאל את אליהו התשבי ואמר לו; כתוב בתורתך (דברים י"א) "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם וחרה אף ה' בכם ועצר

במידות הללו שמח הקב"ה כנגד עושה טובה, וכועס הוא כנגד עושה רעה. ומנין לך תדע לך שכן הוא, צא ולמד מדרך ארץ; כי האדם עד שלא נשא אשה ועד שלא היה לו בנים אז דעתו יפה עליו ואין לו יגון ואנחה בלבו ויש לו קורת רוח בביתו, אבל לאחר שנשא אשה ויש לו בנים אז אין דעתו יפה עליו ויש לו יגון ואנחה בלבו ואין לו קורת רוח בביתו, משום שבניו הם מכעיסין אותו בדרכיהם ובמעשיהם ובמעלליהם הרעים.

כמו כן עשו בני אדם לפני הקב"ה למרוד כנגד עיניו, כי עד שלא ברא הקב"ה את האדם על הארץ אז היתה דעתו יפה עליו, כביכול. אבל לאחר שברא בני אדם, הכעיסו להקדוש ב"ה במעלליהם ובדרכיהם הרעים בבנים שקצרו דעת אביהם בדרכיהם ובמעלליהם הרעים, אז הכניס כביכול יגון ואנחה בלבו ואין לו קורת רוח בכל העולם.

תדע לך שכן הוא, כי שלש מאות שנה עבדו ישראל עבודת אלילים בימי שפוט השופטים עד שמסר הקב"ה את ישראל בידי כושן רשעתים ובידי יבין מלך חצור וכן בידי שאר עכו"ם, וכשחזרו ישראל ועשו תשובה מיד חזר הקב"ה וגאל את ישראל מידיהן.

וכן עבדו ישראל עכו"ם

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

תלמידי ר' רפאל עמאר סיפר לי שפעם נסע למרוקו עם שותפו שהיה טייס בחיל האוויר הישראלי והחל להתקרב ליהדות. שם הלכו להשתטח על קברו של הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א. הערבי, שומר בית העלמין הובילם אל הקבר ונתן להם ספרי תהילים.

באותו רגע הבחין הטייס כי בידי הערבי מצויה פיסת נייר, והוא שאלו על כך. והערבי השיב: בידי מצויה תמונה של הצדיק רבי חיים פינטו אותה קבלתי פעם מנכדו של הצדיק.

הטייס שלא הורגל במחזה מעין זה, החל לדבר עם רפאל עמאר בלשון הקודש (כדי שהשומר הערבי לא יבין) ואמר לו; "בא ננסה לקנות מהערבי את התמונה! נציע לו סכום כסף אולי יתרצה למוכרה לנו".

הטייס אכן הציע לערבי סכום כסף, אך הערבי לא היה מוכן בשום אופן למכור את התמונה. הטייס העלה את המחיר לאלף דולר, אך הערבי לא מסכים. הטייס הגיע כבר במחירו ליותר מארבעת אלפים דולר, וגם בסכום כה גבוה (בסכום זה אפשר לקנות בית במרוקו) הערבי לא היה מוכן לדבר על כך בכלל.

ואז אמר הטייס לרפאל עמאר: ראה כמה אמונה בצדיק יש לו לאותו ערבי. אמונה זו טבועה בו בכל ישותו, ברמ"ח איבריו ובש"ה גידיו. על אף שהתמונה שבידו כבר ישנה וקרועה, בכל זאת אינו מוכן לוותר עליה, זאת משום שהוא ראה כאן ניסים ונפלאות בזכות הצדיק. בשבילו תמונה זו היא כל חייו. ואם ערבי גוי, מאמין בצדיק כך, קל וחומר אנו, עד כמה צריכים אנו להאמין בצדיק.

כשמעתי את המעשה הזה, אמרתי לו: אמונה ללא תורה לאו כלום היא, כי שניהם קשורים יחדיו. ועל כך התפלל שלמה המלך להקב"ה (מלכים-א ח' מא-מג); כשגוי מתפלל אליך תקבל מיד את תפילתו, אבל כשיהודי מתפלל אליך אל תקבל מיד את תפילתו. ומדוע?

אלא הענין הוא שליהודי לא די בתפילה אחת כדי שזו תתקבל מיד ויתרחש לו נס, כי לא די באמונה. באשר יהודי צריך להיות גם בן תורה, לשמור ולקיים את כל דברי תלמוד תורתו באהבה. אבל גוי, כיון שאצלו לא שייך תורה, אם הוא בעל אמונה ה' מסתפק בתפילתו ועונה לו. ואילו

אצל עם ישראל אינו כן, אלא יהודי צריך להאיר את עצמו באור התורה, בכתנות או"ר של תורה מצוות ומעשים טובים, וכי כך יתרחשו לו ניסים מאת השי"ת.